عکس: محبوبه افشاری

در نقد مخالفت با تفاهمنامه حمایت از زنان سرپرست خانوار

مخالفت‌ها با بهبود

| طرح نو | از هر طرف حساب کنیم، جزو گروه حاشیه‌ای هستند. زنانی که با فقر دست و پنجه نرم می‌کنند و به دلایلی چون طلاق، بد یا بدون سرپرست بودن باید به تنهایی یک خانوار را سرپرستی کنند. این مسئولیت ورای آن چیزی است که از زنان انتظار می‌رود، یعنی گرم نگاه داشتن کانون خانواده یا نقش مادری و همسری که دارند. صحبت از توانمندسازی زنان، به‌ویژه زنان سرپرست خانوار حرف تازه‌ای نیست. در کنار NGOهایی که برای این منظور فعالیت می‌کنند و هر کدام توانسته‌اند با راه‌اندازی حرفه و شغلی جمعی، تعدادی خانواده را از فقر نجات دهند یا از فقر آنها بکاهند، نهادهای دولتی هم به این حوزه وارد می‌شوند. نمونه ورود نهادهای دولتی به این حوزه، امضای تفاهمنامه معاونت امور زنان ریاست جمهوری با صندوق جمعیت و توسعه سازمان ملل در حمایت از نهاد خانواده و خانواده‌های دارای سرپرست زن و زنان کم بضاعت است. طرحی که طولی نکشید تا صدای مخالفان را به گوش رئیس جمهوری و معاون امور زنان او رساند. اخطار تخطی از قانون.

این تفاهمنامه در قالب ۵ بـرون‌داد و در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ تنظیم شـده و اکنون موارد برون‌داد ۵ این برنامه است که اظهارنظرهای مخالف را در پی داشـته اسـت. معاونت امور بانوان ریاست جمهوری در پی این اسـت که با این تفاهمنامـه از روش‌های کارشناسـی و علمی و منطبق با معیارهای روز دنیا و تبادل تجربه با کشـورهای دیگـر در احوالات زنان سرپرست خانوار، بهبودی حاصل کند و بر توانمندی آنها بیفزاید. غیـر از امور زنان و خانواده نهاد ریاسـت جمهـوری، وزارتخانه‌ها و مراکزی چون بهداشـت، تعاون، کار و رفاه‌اجتماعی و مرکز آمار ایران و دانشکده علوم‌اجتماعی دانشـگاه تهران همگی در این پروژه ۴ سـاله‌دخیل هسـتند.

این تفاهمنامـه راهکارهایی بـرای تقویت بنیان خانواده سالم و پیشرفت زنان را شامل می‌شود. در این مسیر قرار است معاونت امور بانوان ریاست‌جمهوری از طریق اسـتخدام مشـاوران بین‌المللی و اسـتخدام کوتاه‌مدت مشـاوران ملی و کارشناسان برای کمک فنی به معاونـت امور زنان و خـانواده، تبادل تجربه با سایر کشـورها برای یافتن مکانیزم‌هایی در راستای رسیدن به هدف یعنی توانمندسازی زنان که تقویت بنیان خانواده را به دنبـال دارد، حرکت کند. حمایت از دوره‌های آموزشـی یومی شـده بـرای کارمندان سـازمان‌های دولتی، قضایی، نیروهای پلیس و... در زمینه رفتار سالم در خانواده یکی دیگر از این بندهاست که خود به خود بندبعدی یعنی آموزش آموزشگر برای تدریس «خانواده سـالم» را به دنبـال دارد. این طرح همچنین ورود مباحث «خانواده سالم» را به محتوای آموزشی کلاس‌های پیش و پس از ازدواج در نظر دارد تا روند حمایتی خود را از خانواده قطع نکند. همچنین با تحلیل زیرگروه‌های زنان سرپرسـت خانوار (بیوه هرگز ازدواج نکرده، مطلقه، بدسرپرست) در نظر دارد سیاسـت‌هایی را تدوین کند که نیازهای مختلف آنها را پوشش دهد. ضمن این که در این تفاهمنامه، استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها در زمینه برنامه‌هایی برای زنان سرپرست خانوار نادیده گرفته نشده است.

این متن تفاهمنامه‌ای اسـت کـه ۲۱ خردادماه از سـوی «شـهیندخت مولاوردی» معاون امور بانوان ریاسـت‌جمهوری و «هولکی اوز» مدیر دفتر صندوق جمعیت سازمان ملل در ایران، در محل معاونت امور زنان و خانواده امضا، شده است. همان متنی که فاطمه آلیا و فاطمه رهبر، نماینده‌گان مجلس به بندهایی از آن اعتراض کرده و آن را مغایر قانون دانسـته‌اند. فاطمه رهبر در نطق میان دستور مجلس، تفاهمنامه‌ای را که بین معاونت امور بانوان و صندوق جمعیت سازمان ملل امضا شده اسـت به مغایرت با اصل ۷۷ قانون اساسی و منویات رهبری در جلوگیری از تحدید نسل متهم کرد و اسـت. فاطمه آلیا نیز مخالفت خود را نسبت به این تفاهمنامه در تذکری شفاهی به رئیس جمهوری و وزیر امور خارجه ابراز کرده و آن را خـلاف اصول ۷۷، ۸۸ و ۱۵۳ قانون اساسی دانسته است.

در اصل ۷۷ قانون اساسی آمده است: «عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقتنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد». این تفاهمنامه به نقض این اصل متهم شده که بر اساس سـند چارچوب کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد و برنامه پنجم توسـعه اجتماعی -فرهنگی کشور تنظیم شده است. ضمن این که این تفاهمنامه در قالب هیچ کـدام از عهدنامه‌هـا و موافقتنامه‌ها و قراردادهـای بین‌المللی نمی‌گنجـد که ملزم به تصویب مجلس شورای اسلامی باشـد و از ابتدای برنامه‌ریزی‌ها تاکنون به‌طور مشـروح در سایت و پورتال جامع معاونت امور زنان و خانواده قرار گرفته و به اطلاع عموم رسیده است.

اصـول ۸۸ و ۱۵۳ قانون اساسـی بـه ترتیب به ممنوعیت اسـتفاده از مشـاوران بین‌المللی برای ارایه کمک فنی از سوی دولت و ممنوعیت هرگونه قرارداد که موجب سـلطه بیگانه بر منابع طبیعی، اقتصادی و دیگر شئون کشور باشد، اطلاق می‌شود که از موارد مورد اعتراض دو نماینده زن مجلس نهم است. بر این اساس استفاده از تجربیات کشورهای دیگر که برنامه‌های موفقی در حوزه توانمندسازی زنان سرپرسـت خانوار انجام داده‌اند، به سلطه بیگانه تعبیر شده در حالی که بررسی‌ها و کارشناسی‌های لازم در این طرح صورت گرفته است.

مورد دیگر اعتراض نیز که به استخدام مشاوران بین‌المللی اختصاص دارد، از سـوی شـهیندخت مولاوردی رد شـده زیرا نه تنها استفاده از مشاوران بین‌المللی به معنای مستثنا خارجی نیسـت بلکه امور بانوان در این امر احسـاس نیاز نکرده و بودجه اختصاص یافتـه را در مورد دیگـر این تفاهمنامه هزینه کرده است. اعتراض دیگر گرفتن یک الگوی غربی برای جامعه‌ای اسلامی است که فاطمه رهبر مستشار خارجی نیسـت و از آن جا که وزارت‌خارجه و دسـتگاه‌های امنیتی نظارت کامـل بر محتوای تفاهمنامه با صندوق جمعیت سـازمان ملل دارند، جای هیچ نگرانی وجود ندارد. همچنین اسـتفاده از مشـاوران بین‌المللی برای ارایه کمک فنـی - غیر از مسـتثنـاران خارجی با کارشناسان خارجی مورد مخالف است! اما شما خودتان برای این منظور چه طرح‌هایی را در مجلس در دسـتور کار قرار دادید؟ چون شما بهتر می‌دانید که در این زمینه ضعف‌های عمده‌ای وجود دارد...

ما مـاده ۲۳۰ را در مجلس آوردیم و براسـاس آن دولت را ملزم کردیم تا همه آنچه برای زنان و خانواده و کودکان لازم اسـت را مدنظر قرار دهد و گزارشـی را هم که هفته قبـل گرفتیم بر همین مبنا بود که در دولت دهم چه کارهایی شـده و دولت یازدهم هم در گزارش‌های خود به این امر اشـاره کرد که در گذشته اقدامات بسـیاری انجام گرفته و در حـال ادامه دادن همان‌ها هسـتند. انتظار ما این اسـت که با توجه به تولندمندی‌هایی که وجود دارد و با توجه به نگاه ایرانی - اسلامی و ضرورت بومی‌سـازی همه آنچه در کشور است، اتفاقات خوبی بیفتد. ما قوانین خوبی تهیه کردیم و در حال حاضر در انتظار عملیاتی شدن و اجرای آنها هسـتیم که بتواند دسـت خانوه‌های ما را بگیرد و چنانچه این قوانین عملیاتی شود ما دیگر نیازمند وجود چنین تفاهمنامه‌ها و طرح‌هایی نخواهیم‌بود.

• از سویی انتقادات بسـیاری به نحوه عملکرد فراکسیون زنان مجلس وجود دارد و آیا در جلسـاتی که با معاونت زنان ریاست‌جمهوری برگزار می‌کنید و از روز اول هم برای همکاری اعلام آمادگی کردیم و گفتیـم که برای کمک انتقـال تجربیات و تلاش بـرای اعتلای جایگاه زنان و خانـواده و دفاع از حقوق آنها تلاش خواهیم کـرد. به همین خاطر هم ما انتظار داشتیم که این طرح‌ها با فراکسیون درمیان گذاشـته شـود و در جلسات مشـترک فراکسیون با معاونت هم اطلاع‌رسـانی و هم درک متقابل صورت گیرد. گلایه رئیس فراکسیون و بقیه افراد هم به همین دلیل بود.

• به این ترتیب فراکسـیون زنان با این طرح مخالف است! اما شما خودتان برای این منظور چه طرح‌هایی را در مجلس در دسـتور کار قرار دادید؟ چون شما بهتر می‌دانید که در این زمینه ضعف‌های عمده‌ای وجود دارد...

• امـا براسـاس اصـل ۷۷ قـانون اساسـی، ایـن تفاهمنامـه و برنامه‌کاری مشـترک جزو عهدنامه‌هـا و موافقتنامه‌هـا و قراردادهـای بین‌المللی نیسـت که باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد...

درباره این موضوع یک حقوقدان باید نظر دهد که آیا مغایر این قوانین است یا خیر. حداقلش این است که از منظر حقوقی این امر مورد بررسی قرار گیرد که بدانیم حق با چه کسی است. در هر صورت ما به صورت کلی نگاه نهادهای بین‌المللی درمورد زنان و خانواده را با نگاه اسلام سازگار نمی‌دانیم و نگاه تساوی مطلق بین حقوق زن و مرد را قبول نداریم. معتقدیم باید تمام اقدامات در چارچوب اسلام انجام شود.

• به این ترتیب کدامیک از مـواد این ۹ ماده، مغایر با اصول اسلامی است؟

من این طرح را درسـت مطالعه نکردم. براسـاس گفته‌هایی که انجام گرفته می‌گویم. اما تمام گروه‌ها به مواد این طرح اعتراض داشتند.

• پس چـرا مخالفت کردید؟ چون براسـاس اعلام معاونت زنان ریاسـت‌جمهوری از جمله موارد اصلی موجود در این طرح، تقویت ظرفیت ملی برای تدوین و اجـرای برنامه حمایتی نهاد خانواده، خانواده‌های دارای سرپرست زن و زنان کم‌بضاعت‌است...

ببخشـید! این امر باید به تشخیص شما صورت گیرد؟ یا به تشخیص کسانی که تفاهمنامه را امضا کرده‌اند؟ یا یک کارشناس دینی و اسلامی؟ ما قطعا تمـام بخش را بایـد در نظر بگیریم. در جلسـه‌ای که بـا معاونت زنـان و خانواده ریاسـت‌جمهوری داشتیم، بعضی از همکاران ما سوال پرسیدند که آیا تفاهمنامه‌ای تاکنون صورت گرفته است؟ و جوابی نگرفتیم در حالی کـه ۴، ۳ روز بعد ایـن امر علنی شـد و نگرانی فراکسـیون نیز این است که چنین تفاهمنامه‌هایی مسـیر ارزشـمند اسـلامی را که آمده‌ایم، دچار اختلال کند یا ممکن اسـت به ضرر زنان و دختران ما تمام شـود چون نگاه ما با نگاه و فرهنگ آنها متفاوت است. در عین حال این ارزیابی باید حقوقی، تخصصی و دینی باشـد و نمی‌توان به سهولت از آن گذشت.

• به این ترتیب فراکسـیون زنان با این طرح

گفت‌وگو با لاله افتخاری

یکی از مخالفان تفاهم‌نامه مشترک دولت و سازمان ملل

باید مصوبه مجلس را داشته باشند

| طـرح نو- فروغ فکـری | فراکسـیون زنان مجلس از جمله اصلی‌ترین قطب‌هایی اسـت که با امضای تفاهمنامه مشترک میان معاونت امور زنان ریاست‌جمهوری و صندوق جمعیت و توسعه سازمان‌ملل متحد به مخالفت پرداخت. مخالفتی که براسـاس آن فاطمه رهبر، رئیس این فراکسـیون، در نطق میان‌دستور مجلس از امضـای قـراردادی در معاونـت امـور زنان ریاسـت‌جمهوری صحبت کرد و آن را برخلاف قانون اساسـی و منویات رهبری در جلوگیری از «تحدید» نسـل دانسـت و دیگـر عضو این فراکسیون، فاطمه آلیا، طی تذکری شفاهی به رئیس‌جمهوری، تصویب چنیـن طرح‌هایی را بازگشت به دوران اصلاحات دانست. تذکراتی که اما در هیچ‌یک از آنها اشـاره دقیقی به مواد موجود در این طرح نشـده بود و ۹ ماده موجود در آن را مدنظر قرار نداده بود و از این‌رو نیز خود عامل ایجاد انتقادات گسترده در این راستا شد و طرحی را که می‌توانسـت به نفع زنان باشد، در ابتدای راه، تحت‌الشعاع قرار داد. درباره چرایی مخالفت‌هـا و نحـوه تعامل مجلس بـا معاونت امور زنان ریاسـت‌جمهوری، با «لاله افتخاری» سخنگوی فراکسیون زنان مجلس، به گفت‌وگو نشسـتیم که در پی می‌آید:

• ابتدا درباره چرایی مخالفت فراکسیون زنان مجلس با تفاهمنامه مشـترک مابین معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری و صندوق جمعیت و توسعه سـازمان ملل متحد توضیح دهید.

این تفاهمنامه و آیین‌نامه‌ها چنانچه بخواهند در کشور اجرا شوند، باید مصوبه مجلس شورای اسلامی را داشته باشند. در حقیقت، باید پیش‌نویس تفاهمنامه با نهاد بین‌المللی، تهیه و امضامی شد نه خود تفاهمنامه. بنابراین باید روند کار به درستی طی و با قوانین مجلس هماهنگ می‌شد. موضوع دیگر این است که بسیاری از آموزه‌های این کشور هابر مبنای مفاهیم سکولاریستی و فمینیستی اسـت که با قوانین و فرهنگ کشور ما خوانایی ندارد. به همین دلیل ما در فراکسـیون زنان به صورت کلی با آن به مخالفت پرداختیم.

• امـا براسـاس اصـل ۷۷ قـانون اساسـی، ایـن تفاهمنامـه و برنامه‌کاری مشـترک جزو عهدنامه‌هـا و موافقتنامه‌هـا و قراردادهـای بین‌المللی نیسـت که باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد...

درباره این موضوع یک حقوقدان باید نظر دهد که آیا مغایر این قوانین است یا خیر. حداقلش این است که از منظر حقوقی این امر مورد بررسی قرار گیرد که بدانیم حق با چه کسی است. در هر صورت ما به صورت کلی نگاه نهادهای بین‌المللی درمورد زنان و خانواده را با نگاه اسلام سازگار نمی‌دانیم و نگاه تساوی مطلق بین حقوق زن و مرد را قبول نداریم. معتقدیم باید تمام اقدامات در چارچوب اسلام انجام شود.

• به این ترتیب کدامیک از مـواد این ۹ ماده، مغایر با اصول اسلامی است؟

من این طرح را درسـت مطالعه نکردم. براسـاس گفته‌هایی که انجام گرفته می‌گویم. اما تمام گروه‌ها به مواد این طرح اعتراض داشتند.

• پس چـرا مخالفت کردید؟ چون براسـاس اعلام معاونت زنان ریاسـت‌جمهوری از جمله موارد اصلی موجود در این طرح، تقویت ظرفیت ملی برای تدوین و اجـرای برنامه حمایتی نهاد خانواده، خانواده‌های دارای سرپرست زن و زنان کم‌بضاعت‌است...

ببخشـید! این امر باید به تشخیص شما صورت گیرد؟ یا به تشخیص کسانی که تفاهمنامه را امضا کرده‌اند؟ یا یک کارشناس دینی و اسلامی؟ ما قطعا تمـام بخش را بایـد در نظر بگیریم. در جلسـه‌ای که بـا معاونت زنـان و خانواده ریاسـت‌جمهوری داشتیم، بعضی از همکاران ما سوال پرسیدند که آیا تفاهمنامه‌ای تاکنون صورت گرفته است؟ و جوابی نگرفتیم در حالی کـه ۴، ۳ روز بعد ایـن امر علنی شـد و نگرانی فراکسـیون نیز این است که چنین تفاهمنامه‌هایی مسـیر ارزشـمند اسـلامی را که آمده‌ایم، دچار اختلال کند یا ممکن اسـت به ضرر زنان و دختران ما تمام شـود چون نگاه ما با نگاه و فرهنگ آنها متفاوت است. در عین حال این ارزیابی باید حقوقی، تخصصی و دینی باشـد و نمی‌توان به سهولت از آن گذشت.

• به این ترتیب فراکسـیون زنان با این طرح

عکس: خبرگزاری فارس

یادداشت ۱

توضیحاتی درباره یک تفاهمنامه

شهیندخت مولاوردی
معاون امور زنان
ریاست جمهوری

تفاهمنامه مشترک امور زنان و سازمان ملل متحد برنامه کاری‌ای مشـترک است. براسـاس اصل ۷۷ قانون اساسی، این تفاهمنامه و برنامه کاری مشترک جـزو عهدنامه‌هـا و موافقتنامه‌هـا و قراردادهای بین‌المللی نیسـت که بایـد به تصویب مجلس شورای اسـلامی برسـد. همچنین این تفاهمنامه و همکاری مشـترک در چارچوب اصـل ۸۸ قانون اساسی که اشاره به ممنوعیت استخدام کارشناسان خارجی دارد، نمی‌گنجد و با اشـراف و نظارت کامل و هماهنگـی ۱۰۰ درصـد بـا وزارت امور خارجـه و دسـتگاه‌های نظارتـی به امضا رسـیده اسـت. در واقع این برنامه کاری مشـترک با دفتر صندوق جمعیت ملل متحد در تهـران در چارچوب برنامه پنج توسـعه اسـت. این تفاهمنامه از سال ۱۳۹۰ آغاز شـده و در حال حاضر ما در برونـداد پنجم این برنامه هستیم. همچنین سـایر وزارتخانه‌ها مانند وزارت بهداشـت، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مرکز آمار ایران، دانشـکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، جمعیت شناسی و گروه‌اجتماعی همه در گیر پروژه‌ای بودند که از سـال ۹۰ آغاز و در سال ۹۴ نیز به پایان خواهد رسـید. مشاور بین‌المللی به معنای مستشار خارجی نیسـت و از آن جا که وزارت‌خارجه و دسـتگاه‌های امنیتی نظارت کامـل بر محتوای تفاهمنامه با صندوق جمعیت سـازمان ملل دارند، جای هیچ نگرانی وجود ندارد. همچنین اسـتفاده از مشـاوران بین‌المللی برای ارایه کمک فنـی - غیر از مسـتثنـاران خارجی با کارشناسان خارجی مورد اشـاره در اصل ۸۲ قانون اساسـی - از طرف دولت ممنوع اسـت، مگر در مـوارد ضـرورت با تصویب مجلس شورای اسـلامی. بر همین اساس مشاوران بین‌المللی، کارشناسان بین‌المللی شناخته‌شده‌ای هسـتند که می‌توانند کمک‌های فنی و مشاوره‌ای انجام دهنـد اما ما به دلیـل عدم نیاز، از مشـاوران بین‌المللی استفاده نکرده و بودجه اختصاص یافته را در خانواده سـالم و زنان سرپرسـت خانوار هزینه کرده‌ایم. پنجمین برنامه کشوری صندوق جمعیت سـازمان ملل و دولت جمهوری اسـلامی براساس سند چارچوب کمک‌های توسـعه‌ای سازمان ملل متحد و برنامه پنج توسعه اجتماعی فرهنگی کشور در قالب پنج برونداد مرتبط با یکدیگر و در بازه زمانی ۱۳۹۴ - ۱۳۹۰ تدوین شده است. برونداد پنجم این برنامه تقویت ظرفیت‌ملی برای تدوین و اجرای برنامه حمایتی نهاد خانواده، خانواده‌های دارای سرپرست زن و زنان کم‌بضاعت اسـت. فعالیت‌های این برونداد با هماهنگی‌های انجام‌شده میان این صندوق، معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری و وزارت‌خارجه تنظیم شده اسـت. به پیشنهاد خودمان منبعی که برای این پـروژه گرفتیم را به خانواده سـالم و زنان سرپرسـت خانوار اختصاص دادیم. بنابراین معاونت امور زنان به‌عنوان حقی که به‌عنوان یکی از اعضای سازمان ملل که حق عضویت می‌پردازد این حق را دارد که از منابع سـازمان ملل برای پیشبرد اهداف خودمان از آن اسـتفاده کنیم. فعالیت‌هایی که در این پروژه تعریف شـده از روز اول در سایت و پورتال جامع معاونت امور زنان و خانواده قرار گرفته است که به‌صورت کامل شفاف‌سازی کرده و به اطلاع عموم رسانده‌ایم، بنابراین هیچ موضوع پنهان و مخفیانه‌ای وجود ندارد.

یادداشت ۲

عینک بدبینی را بردارید

شهلا کاظمی‌پور
جامعه‌شناس

صندوق توسـعه سـازمان ملل متحـد همواره طرح‌هایـی را در حمایت از زنان سرپرسـت خانوار اجرا می‌کند. طرح‌هایی که مربوط به همه کشورها می‌شود و قرار اسـت راهی برای پیشرفت جوامع در دنیا باشـد. سیاسـت صندوق معمولا مبارزه با فقر است و به این دلیل که زنان سرپرست خانوار معمولا جزو فشر فقیر جامعه به حساب می‌آیند تلاش‌های زیادی را در این راسـتا انجام می‌دهد. در جامعه ما، زنان سرپرست خانوار معمولا زیر خط فقر هستند. شاید نباشد که بدانید، از یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار نفری که تحت‌پوشش کمیته امداد امام‌خمینی (س) هستند، یک‌میلیون و صدهزار نفر آنها زنان سرپرست خانوار هسـتند که به همین دلیل هم دولت‌ها نگاه ویژه‌ای به ایـن مقوله دارند. معاونت امور زنان هم وظیفه خـودش می‌داند تا در این زمینـه ورود و به صورت جدی چنین بحث‌هایی را دنبال کند. باید به این موضوع توجه کرد که امضای چنین تفاهمنامه‌ای با یک نهاد بین‌المللی می‌تواند ایده‌های تازه‌ای برای حمایت از این قشر به ما بدهد و باعث پیشرفت جامعه شود. ما باید قبول کنیم زنان سرپرست خانوار نیازمند توجه جدی در جامعه هسـتند و نباید به راحتی از کنار آن گذشت. اما در مورد حواشی این تفاهمنامه و حرف‌هایی که از سوی برخی از نماینده‌گان مجلس مطرح شده باید گفت دلایلی که برای اعتراض وجود دارد غیرمنطقی هسـتند. ایـن اعتراض‌ها مبنای درسـتی ندارد چرا که باید به این نکته بسـیار مهم توجه کرد که کارهای صندوق توسعه سازمان ملل تنها مختص ایران نیسـت و این فعالیت‌ها در تمام کشورهای درحال توسعه انجام‌می‌گیرد.

ضمن این کـه در همین ایران هم بـرای اولین‌بار نیسـت که چنین تفاهمنامه‌هایی منعقد می‌شود. سال ۶۹ هم تفاهمنامه‌ای بین این سازمان، نهضت سوادآموزی و دانشگاه تهران بسـته شد که به‌موجب آن برای ارتقای سـطح دانش و ایجـاد کتابخانه در کشـور اقداماتی صورت گرفـت. در آن زمان هرگز مسـأله آمدن یک مستشـار خارجی کـه امروزه نماینده‌گان مطرح می‌کنند، مطرح نبوده و هیچگاه اشاره نمی‌شد که سازمان‌های بین‌المللی با مبنای سکولار قرار اسـت در ایران حضور داشته باشند. هم در گذشته و هم امروز مسأله اصلی ورود متخصصان و اسـتفاده از تجربیات آنها مطرح بـوده نه این که سکولار بودن سازمان‌های بین‌المللی بتواند آسـیبی به جامعه وارد کند. قرار اسـت موسساتی که در داخل فعالیت‌می‌کنند از تجربیات سازمان‌های بین‌المللی بهره‌مند شـوند و بعد بتواننـد آن را در جامعه خود به کار ببرند پس نباید بـا بدبینی و ابراتی که مبنا ندارند مانع انجام چنین حرکت‌هایی شویم. در چنین بحث‌هایی هرگز فردیت مطرح نیسـت و بحث‌های گروهی و صلاح گروهی باید مورد توجه قرار گیرد و عینک بدبینی باید برداشته‌شود.

یادداشت ۳

جزء را فدای کل نکنیم

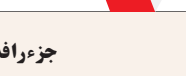

فریده غیرت
حقوقدان

هر تفاهمنامه‌ای که بین دولت و سـازمان‌های بین‌المللی بسته می‌شـود اصولا دارای جنبه‌های مثبتی است که نباید جلوی آن گرفته شود چراکه دولت با اختیاراتی کـه دارد اصـولا کاری را انجام نمی‌دهد که به ضرر ملت باشـد یا بخواهد مشکلی را متوجه کشـور کند. آنچه که از این تفاهمنامه به دسـت می‌آید درنهایت به توسعه ارتباطات منجر می‌شـود که می‌تواند برای کشـور و مـردم مفید باشـد. در مورد ایرادتی که مجلس نسـبت به این تفاهمنامه وارد کرده است هم باید بگویم، همقدم بودن با خارجی‌ها هیچ ایرادی را نمی‌تواند متوجه کشور کند. وقتی بحث حقوق بشر مطرح می‌شود، چه نیازی به این همه سـکولار بودن این جوامع سـخنی به میان آوریم؟ حقوق بشر اتفاقا مسأله‌ای است که مورد توجه اسلام هم بوده و دلیلی ندارد ما کل جزء را فدای کل کنیم و با بهانه سـکولار بودن این جوامع، مانع از گسـترش حقوق بشـر در دنیا شویم. انعقاد چنین قراردادهایی وقتی که می‌تواند جامعه را به سمت پیشرفت بکشاند باید مورد توجه واقع شود. دومین مسـأله اینجاست که اظهارنظر نماینده‌گان در مورد این موضـوع و درواقع در مورد تفاهمنامه‌هایی که در حیطه اختیارات دولت است، محلی از اعراب ندارد. برخی طرح‌ها در دولت هسـتند که نیاز به تصویب نماینده‌گان مجلس دارند اما این عمل و درواقع انعقـاد تفاهمنامه نیازی به تصویب مجلس ندارد در نتیجه نظر نماینده‌گان مجلس به اندازه نظر کارشناسـان یا افراد عادی محترم است. در مورد مسأله دیگری هم که مطرح شده بود و آن امدن مستثنا خارجی نام برده شده اسـت باید گفت از کلمه مستثنـا می‌توان دو برداشـت داشت. یک برداشت کاملا سیاسی اسـت که معمولا در حوزه سیاسـت و نفت مطرح می‌شود و یک فرد خارجی به کشورمی‌آید تا دارای این زمینه‌ها همکاری یا اظهارنظر کند. ورود مسـتثنـاران در این حوزه‌هـا معمولا برای کشـور خطرناک و ممکن است به خیانت یا آشوب در کشور منجر شود. بنابراین توصیه می‌شود تا در این حوزه‌های خاص از نماینده‌گان خارجی استفاده نشود. اما معنای دیگر مستثنا (که البته نمی‌توان باز به این موضوع آن را ربط داد چرا که در این تفاهمنامه بیشتر نماینده‌گان صندوق توسعه سازمان ملل حضور دارند)، بحث گفت‌وگوی تمدن‌ها و تبادل اطلاعات مطرح می‌شود که هیچ ایرادی ندارد و این بحث از آن دسـت اتفاقاتی اسـت که برای جامعه مفید خواهد بود. این که ایران با سازمان‌های بین‌المللی تفاهمنامه‌ای منعقد می‌کند به این معنا نیسـت که بخواهد نظرات آنها را مستقیما در کشور دخالت دهد بلکه بیشتر به این معناست که کشور ما می‌خواهد از تجربیات آنها اسـتفاده کند و بتواند کارهای ارزنده‌تری در کشـور اجرا کند. بنابراین با تمام این گفته‌ها بهتر اسـت اجازه دهیم دولت از حیطه اختیاراتش استفاده کند و با این تعامل‌های بین‌المللی راه پیشرفت را در کشـور ما بیشتر باز کند.